

Per Stig Møllers tale om Danmark i EU

Taler

Per Stig Møller
Beskæftigelsesminister

Dato

10. april 2003

Sted

Københavns Handelshøjskole

Tak for velkomsten,

Før vi går i gang, vil jeg gerne takke Gyldendal og særligt Anne-Mette Palm og Lars Boesgaard for et meget frugtbart samarbejde om festskriftet. Jeg synes det er blevet en god gedigen bog. Udenrigsministeriet fik idéen, Gyldendal fangede den straks og har stået for redaktion og lancering. Resultatet har I nu foran jer.

Beslutningerne sidste år om at udvide EU og NATO har grundlæggende forandret Europa, og de har grundlæggende forandret Danmarks stilling i Europa. Danmark har fået opfyldt et årtis politiske målsætning, som skiftende regeringer siden murens fald har arbejdet for. Det giver Danmark større sikkerhed og større muligheder end vi har haft på noget tidspunkt i løbet af det forgangne århundrede. Vi er ikke længere afhængig af en stormagt. Det stiller os også overfor nye udfordringer.

I januar, da Folketinget drøftede det nys overståede EU-formandskab, sagde Holger K. Nielsen, at med EU's udvidelse "er EU rammen for det europæiske samarbejde, og vi bliver nødt til at diskutere europæisk politik ikke ud fra om man skal være med eller ikke med i EU, men hvordan EU skal udvikle sig..." Det er det spørgsmål jeg vil besvare. Hvad vil Danmark i et EU med 25 eller flere

medlemmer? Hvordan vil vi bruge EU til at nå danske mål?

Sidste års beslutninger om at udvide EU og NATO - samlingen af Europa - var ikke alene opfyldelsen af et årtis dansk udenrigspolitik. Det er opfyldelsen af en drøm, som fremsynede europæiske tænkere og politikere har haft i over femhundrede år. Allerede i slutningen af fjortenhundredetallet foreslog en central-europæisk konge, Podiebrad af Böhmen, et forenet Europa med et europæisk parlament, en domstol og et budget. Det blev ikke til noget i den omgang, men det er tankevækkende, at det skulle være en konge i det nuværende Tjekkiet, der som en af det første formulerede det projekt, som blev indfriet med EU's udvidelse.

Tanken levede videre. I sin artikel i festskriftet, citerer Erling Bjøl en bog, tyskeren Conrad von Schmidt-Phiseldek udgav i København i 1820: "Ligesom Amerikas styrke ligger i et fælles forbund dannet i fuld frihed, er der for Europa kun håb om frelse, hvis det endeligt beslutter at opfatte sig selv som et politisk hele, der, selv om det ikke forenes under en centralregering, dog udgør et fællesskab på grundlag af den samme retsopfattelse og sammenfaldende interesser udadtil." Det er svært at give en mere rammende beskrivelse af EU.

Året efter fremlagde Phiseldek sin plan til et europæisk forbund med et fælles marked, samme mønt og forsvarssamarbejde. Phiseldek skrev få år efter Napoleonskrigene havde påført Europas befolkninger lidelser, man først skulle komme til at se magen til under Første og Anden Verdenskrig. Der skulle gå 125 år før hans tanker blev ført ud i livet.

Da Europas ledere efter Anden Verdenskrigs ødelæggelser begyndte at bygge det europæiske samarbejde, var deres mål det samme, som det havde været for Podiebrad og Phiseldek. Fremgangsmåden var mere forsigtig. De tog udgangspunkt i de fælles interesser, begyndte nedefra efter det jeg kalder lego-systemet. De første skridt var fælles forvaltning af kul og stål. Kort efter fulgte frihandel. Det at se den økonomiske interesse som drivkraft er fremlagt af den konservative filosof og historiker Hume havde i sit værk fra 1752 *Political Discourses* påpeget frihandlens betydning for landes styrke og velstand. Igen skulle der gå flere hundrede år før tankerne blev til virkelighed.

Siden hen har EU samarbejdet har udviklet sig i en dynamisk proces. I 1986 vedtog man det indre marked. Det var der dengang mange i Danmark der var imod. Det tror jeg ikke der er længere. EU har udviklet en miljøpolitik, så vi i fællesskab kan skabe en effektiv forureningsbekæmpelse. Sandheden er at EU's dynamiske udvikling de sidste 30 år har sikret rammerne for, at vi i Danmark kan være med til at indrette og påvirke Europa.

Det er gennem EU's indre marked, konkurrencepolitik og bekæmpelse af statsstøtte, vi kan skabe gode konkurrencevilkår for danske virksomheder og skabe grundlaget for økonomisk vækst. Det er gennem EU, at vi kan skabe de økonomiske rammer for at bevare vores velfærdsmodel. Det er gennem EU, vi kan skabe en effektiv forureningsbekæmpelse.

Listen over opgaver, der kun kan løses effektivt på europæisk plan, er lang. Vi har behov for et effektivt samarbejde om flygtninge og indvandrere, om grænsekontrol og om bekæmpelse af international kriminalitet og ulovlig indvandring. Danmark står uden for store dele af det samarbejde, men efter regeringens opfattelse er det i Danmarks og Europas interesse, at opgaven løses på Europæisk plan.

Det er blevet sagt, at dansk Europapolitik var det, de andre EU-lande ville minus ti procent. Virkeligheden er en anden. Sandheden er, at EU har været et effektivt instrument til at fremme danske interesser. Når Danmark har sat sig politiske mål og forfulgt dem i EU, har vi i flere tilfælde haft en indflydelse på tingenes gang, som går udover vores størrelse målt i befolkning eller BNP.

Udvidelsen er et eksempel. Når udvidelsen kom til at omfatte ti lande, skyldes det at den tidligere og den nuværende regering stædigt har arbejdet for at alle ti skulle have mulighed for at blive medlemmer.

Et andet område, hvor målrettet dansk indsats har bragt resultater, er indførelsen af åbenhed i EU's arbejde. Det er en sag, som blev rejst for over ti år siden af Danmark alene. Det har siden ført til større åbenhed i ministerrådets arbejde, borgerne har fået ret til aktindsigt i EU-dokumenter, og i Konventets forslag til ny traktat er der, igen på dansk foranledning, lagt op til, at Europaparlamentets og ministerrådets lovgivningsarbejde skal foregå i offentlighed.

EU's miljøgaranti er endnu et eksempel. Den blev sat ind i Traktaten efter målrettet indsats fra dansk side.

Det er det samarbejde vi med beslutningerne fra december sidste år har fået

udvidet til at omfatte Central- og Østeuropa. Det indre marked bliver udvidet med op til 100 millioner forbrugere. Danske virksomheds eksportmuligheder i Central- og Østeuropa forventes at være mere end firdoblet fire år efter udvidelsen. Udvidelsen af EU's miljøpolitik til de nye medlemslande vil forbedre forureningsbekæmpelsen i hele Europa. De nye lande i central- og Østeuropa vil skulle bidrage til effektivt samarbejde om flygtninge og indvandrere, om grænsekontrol og om bekæmpelse af international kriminalitet og ulovlig indvandring.

I den kommende tid vil vi stå overfor nye udenrigspolitiske udfordringer. Også her vil EU være et af de vigtigste redskaber til at fremme danske værdier og interesser. Hvis EU skal kunne trække sin fulde vægt og indgå som en ligeværdig partner i det internationale samarbejde, hvis EU skal kunne fremme de mål, der også er Danmarks, så må EU kunne handle mere effektivt end det er tilfældet i dag.

Vi har de sidste måneder set, hvordan det lykkedes for Saddam Hussein at splitte FN's Sikkerhedsråd og EU. Det lykkedes ham, at sætte skel mellem nære EU-partnere og mellem USA og vigtige europæiske allierede. Der er ingen tvivl om, at disse skel har svækket Europas indflydelse på krisens forløb. De bidrog til at tage presset af Saddam Hussein og forstærke hans tro på, at han kunne slippe for at lade sig afvæbne. Irak-krisen har med al ønskelig tydelighed vist, at et splittet og svækket EU ikke bidrager til en stærk international retsorden.

Vi står nu overfor genopbygningen af Irak. Udviklingen i Irak efter konflikten er slut vil være afgørende for Mellemtøstens fremtidige udvikling. Det er en opgave, som Danmark og EU har en stærk interesse i at have indflydelse på. Det er en opgave, EU har gode forudsætninger for at løfte. Men igen, det kræver et EU, der er i stand til at handle. Regeringen ønsker et handlekraftigt EU. Ikke

som modvægt til USA, men for at EU selvstændigt og med fuld vægt kan samarbejde med USA og andre om de udfordringer, vi står overfor i verden i dag.

Efter udvidelsen skal vi sikre et effektivt og demokratisk udvidet EU. Derfor har vi oprettet Konventet. Hvorfor Konventet vil nogle spørge? Er det nødvendigt? Er det i Danmarks interesse? Svaret på de spørgsmål er ja!

Det Konventet handler om, de spørgsmål vi skal tage stilling til er: Hvordan ønsker vi, at Europa og Verden skal udvikle sig de kommende år og særligt hvordan bidrager EU bedst til den fremtid vi ønsker?

Hvis EU skal kunne levere, hvis EU også i fremtiden skal kunne fungere som effektivt redskab for danske værdier og interesser, skal EU kunne træffe beslutninger effektivt og klart. Det er derfor i Danmarks interesse, at Konventet og den efterfølgende regeringskonference fører til forbedringer i samarbejdet. EU skal med 25 eller flere medlemmer fortsat kunne skabe politisk enighed og resultater. EU skal fortsat være beslutningsdygtigt og være i stand til at løfte sit ansvar.

Traktaten skal være mere enkel og forståelig. Det vil give borgerne mulighed for bedre demokratisk kontrol. Den skal fortsat sikre ligestilling og balance mellem mindre og større medlemslande.

Endelig skal Traktaten sikre, at de tre institutioner Europaparlamentet, Rådet og Kommissionen, der indtil i dag har skabt resultaterne i EU samarbejdet, også i fremtiden kan arbejde effektivt. Parlamentet skal have mere indflydelse, vi skal udvide brugen af flertalsafgørelser, formandskabet skal fungere mere effektivt og Kommissionsformanden skal gives større demokratisk legitimitet. Den effektivisering og klarhed er i Danmarks interesse. Samtidig skal de nationale parlamenters rolle styrkes. Det gælder ikke mindst i forhold til nærheds og proportionalitetsprincippet.

I et EU med 25 medlemmer vil det selvsagt blive sværere for Danmark at påvirke beslutninger end det er i dag. Det vil kræve en forstærket offensiv og aktiv indsats at varetage Rigets interesser. Der vil være behov for et aktivt opsøgende diplomatisk arbejde og alliancebygning. Det er et stykke arbejde, der skal udføres ikke kun til ministermøderne i Bruxelles men løbende i alle de 24 andre medlemslande.

EU er blevet den afgørende ramme for alle samfundsforhold. Indsatsen for at fremme Danmarks interesser og synspunkter kan derfor ikke begrænses til regeringskontorerne. Den skal også ske overfor befolkning, medier og interesseorganisationer i de andre medlemslande. Konkurrencen på det europæiske marked for indflydelse vil blive hård.

Det kommer til at øge kravene til både regering og opposition. Det er regeringens opfattelse, at Danmark kan løfte den opgave, hvis vi sætter rigtigt ind. Hvis vi derimod ikke sætter rigtigt ind, hvis Danmark ikke går aktivt ind i arbejdet for skabe rammerne for et nyt udvidet EU, vil vi bliver marginaliseret. En rivende udvikling er i gang, ikke mindst på forbeholdsområderne. Den fælles valuta har nu været på plads i over et år. Den 31. marts 2003 overtog EU den

internationale militære krisestyringsmission i Makedonien. Samarbejdet om flygtninge, indvandrere og grænsekontrol er under udvikling. Hvis Danmark vil sikre sig maksimal indflydelse på rammerne for vores egen samfundsudvikling, må vi deltage aktivt i samarbejdet. En forudsætning er, at forbeholdene afskaffes ved en folkeafstemning.

Arbejdet i Konventet skrider frem og mange af de forslag, der er lagt frem, ser lovende ud set med danske øjne. Vi vil efter Konventet og den efterfølgende regeringskonference vide, hvordan fremtidens EU kommer til at se ud. Da må vi beslutte os til, om vi vil være med.

Det tegner til, at den nye traktat vil skulle til folkeafstemning. Vi må så gøre op med os selv, om vi skal deltage fuldt ud og aktivt, så vi sikrer de bedst mulige rammer for samfundsudviklingen i Danmark og for Danmark i Europa og i verden. For det er det de næste års arbejde handler om.

Det drejer sig om at fastholde fred og fremme velfærd i vores, gennem tusind år krigshærgede, Europa.

Tags

Det Konservative Folkeparti, EU, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/danmark-30-aar-i-eu-hvad-vil-vi-nu>